

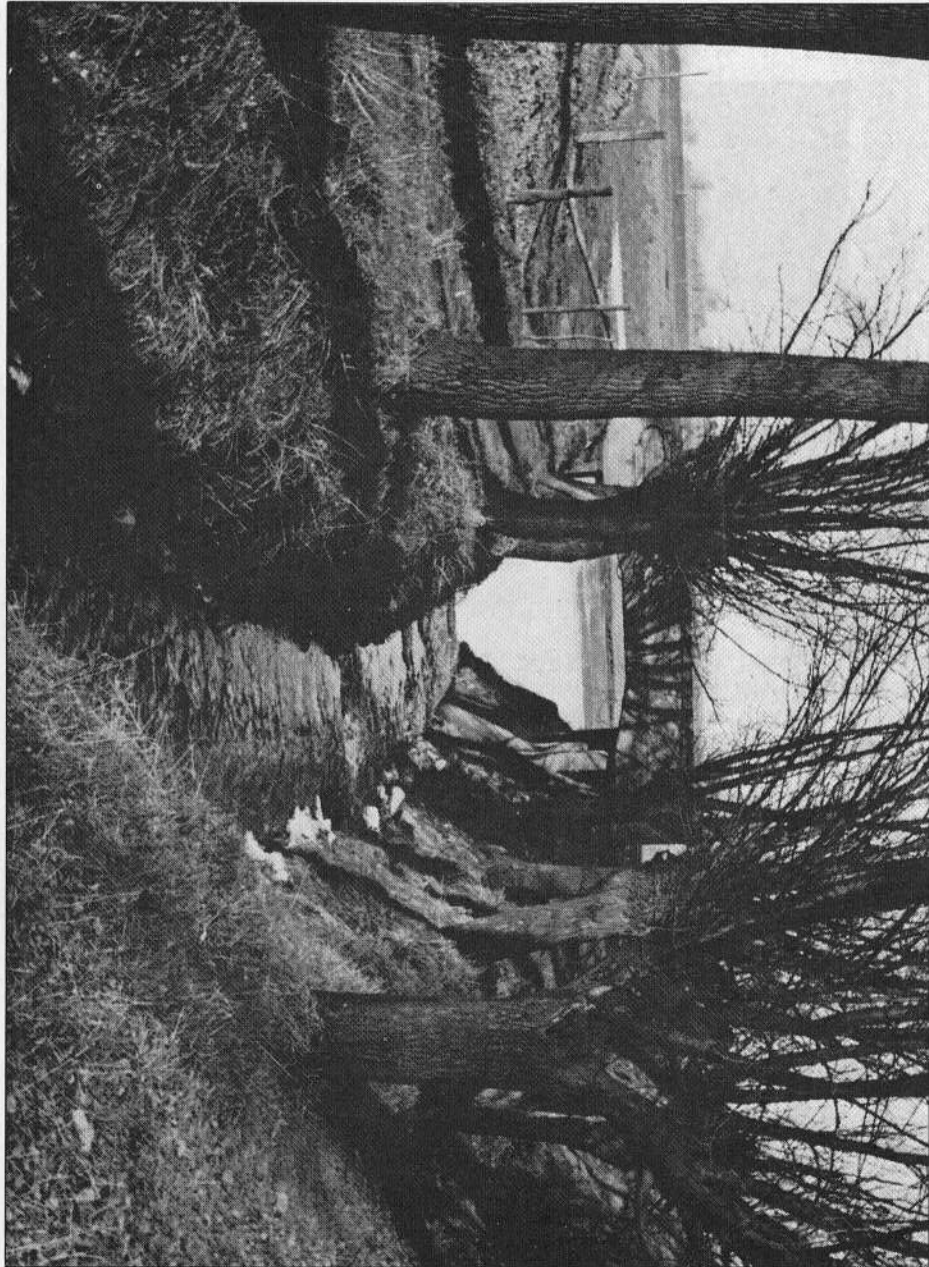
DE MAASEIKENAAR

jaargang XVIII - 1987/nr. 4

3 maandelijks contactblad

kaal
lui
lekker
HOOVAERDIG

Monding van de Bosbeek te Aldeneik.

Inhoudstafel

Een leuke reactie	106
Lezers schrijven ons	106
In memoriam Pater Sangers	110
Uit de oude doos	112
Maaseiker rariteiten	113
Maaseik zendt ook haar dochters uit	114
Hier spreekt men Nederlands!	
Hier spreekt men plat!	118
Maaseiker Spreekwoorden	122
De Maaseiker Sportief	126
Maaseikenaren publiceren	128
10 Jaar Achterolmen	132
In memoriam Hein Henckens	136
Toponymisch praatje	137
Jaarboek over de Bokkerijders	140
Het Maaseiker cursiefje	141
Aw Mezeiker leedsjes en gedichsjes	143

DE MAASEIKENAAR

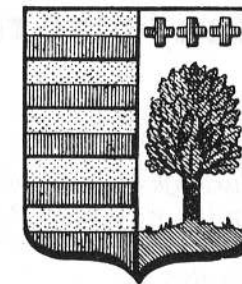
Jg. 1987 nr. 4

Als motief voor de voorpagina werden dit jaar de "Maaseiker Hoofddeugden" gekozen.

Mathieu CORSTJENS zag de MSK-hoovaerdigheid aldus.

Om iedere lezer van "De Maaseikenaar" in de gelegenheid te stellen zijn hoovaerdigheid te kunnen demonstreren, wordt hem door de Mezeiker Vastelaves Vereniging HET HEILIG WAMMES een MSK-autosticker aangeboden.

Woord vooraf

Het vierde nummer van "DE MAASEIKENAAR" maakt deze jaargang weer volledig: méér dan 100 bladzijden lees- en kijkplezier met als dessert een knapkoekje vormden weer de band tussen de ijverige redactie en U als lezer.

Na het verschijnen van het derde nummer verloor ook de redactie één van haar steunpilaren, Pater Willem SANGERS. We herdenken hem nu in een kort "in memoriam", doch in 1988 willen we hem postuum huldigen in een extra -(dikke) MAASEIKENAAR.

Een nieuwe jaargang wordt voorbereid, zodat U ook naar 1988 weer vol vertrouwen mag uitkijken...

Ondanks alle beursperikelen met zwarte maandagen blijft het rood-groene Maaseiker aandeel (M.S.K.) niet alleen standvastig, maar stijgt zelfs in waarde.

U kan in bezit komen van een nieuw aandeel 1988 van onze MAASEIKENAAR door het bijgevoegd stortingsbulletin vandaag nog te gebruiken.

Voor de prijs hoeft U het niet te laten: aandeelhouders genieten dezelfde inschrijvingsrechten als vorig jaar!

Iedere Maaseikenaar heeft dan ook een eervolle "plicht": DE MAASEIKENAAR hebben én houden.....

De redactie.

Een leuke reactie...

Luxemburg, 1-8-'87

Beste vrienden,

Hartelijk dank voor de lekkere knapkoek, die ik heb moeten genieten met een lepeltje, want hij heeft de reis naar Luxemburg niet goed verdragen en is aangekomen in "griemelkes". 't Is egaal, de goede smaak was er en ook uwe lieve attentie.

Ik neem van de gelegenheid gebruik om u iets te vertellen over de laatste Maaseiker wever Binje, die ik nog gekend heb. Hij was de eigenaar van een prachtvol konijn, die de vader was van alle lieve konijntjes uit de omgeving. Een goede zondag morgen kwam er een man van Ophoven, met een juffer konijn, bij Binje aankloppen. Maar vader Binje heeft hem, gans verontwaardigd, de deur uitgewezen en gezegd: "Héj geit sondegs neet geremmeld."

Ik lees altijd met vreugde uw tijdschrift en stuur aan de ganse équipe van "de Maaseikenaar" mijn allerbeste groeten.

*Mevr. Robert Donken
alias Bie Rademackers*

112A, Rue Ermesinde, Luxemburg Gr. Duché

Lezers schrijven ons

Beste redactie,

Toen ik met eigen ogen zag dat de Pool in goede aarde was gevallen... verbaasd wel dat de vrouwen met hun kind over de bezemsteel de pool nakeken... 't Was met hun kin op de bezemsteel... enfin ge ziet de pool daar door de Maaseikenaar drijven en mijn neus is beginnen krullen van fierheid. Daarom probeerde ik -iets, oh, zo weinig te vertellen over ons straatje... misschien valt het in goede aarde, misschien valt het in de scheurmand. Al wat ge doet is welge-daan.

Het gaat over 't Munnikenstraatje anno ±1920 vermoed ik, want de oude Neel leefde nog, de vader van Jef, de grootvader van Poke.

Albert Housen, Hasselt

Limburg allein, zoe is er gein ander, zoe is er mer ein.

Iedereen weet het nu... maar is Jo Eerens wel ooit in het Munnikenstraatje geweest? Ik vermoed van niet... Ik ben er wel geweest. Eigenlijk is het het enige straatje-door hoeveel straten hebben we gewandeld, gemarcheerd, gelopen, geslopen, gekropen misschien... allemaal weg uit de herinnering en het Munnikenstraatje: *zoe is er gein ander, zoe is er mer ein.*

Voor wie het niet weet: tussen de Hepperstraat en het Groet Kloester. Ge moet 'ns op 'n zomerse dag op uw buik op de stoep gaan liggen vlak voor het

huis van Hoegaerts ... in de arduinen plaveien honderden tot steen geworden schaaldiertjes. Ge ziet ze er zo inzitten, miljoenen jaren oud. Staat in geen enkele gids voor Maaseik.

En de mensen die daar woonden. Tjeuke zat altijd op zijn stoel voor de deur, Tjeuke van Lena. Klein verkneukeld, versleten... Kwam recht uit Canada waar hij ergens boereknecht was geweest... recht uit Canada naar 't Munnikenstraatje.

En naast ons: de chef van het station, met rooie kepi die iedere morgen opstapte en 's avonds weerkeerde.

En recht daar tegenover de achteruitgang van Delsupehe. Kwam ook iedere

morgen uit dat poortje, 'ne meneer, helemaal in het zwart met bolhoed en manchetten en 's winter overschoenen, schreed, echt schreed naar de drukkerij om daar heel de gazet vol te schrijven.

Want het straatje had een drukkerij; het Maeseycker Weekblad stond met grote letters op de gevel. De krant met maar één enkele manneke in: 'n dik kaal ventje met een dikke spie in z'n kop: *Pillen Dupuis*, geloof ik. En soms een heel dik en 'n mager varken. *met Provendine, zonder Provendine.*

Ge ziet, er stond eigenlijk niets in die gazet die Delsupehe volschreef en Jaak Monsieur drukte. Of misschien ja dit: in Hasselt was er een winkel In de Tien-duizend Hemden. We konden het haast niet geloven; maar het stond in de gazet en Hasselt was mateloos ver om te gaan kijken.

Tienduizend, stel je voor!

Nu woon ik toevallig in Hasselt en na 65 jaar ben ik eens gaan zien... bestaat nog die winkel... maar tienduizend? Puur bluf. Hoe of wat ook, 'n stuk cultuur en lektuur voor half Limburg kwam uit het Munnikenstraatje.

En de Juffrouwen Hougaerts, recht tegenover de drukkerij, liepen de hele dag met papierkens op en af... en die hadden-dat fascineerde ons veel meer-zo iets als een grote fietspomp uit blik. Ze zogen de pomp vol water en spotten dan de vensters af. Soms zeten ze hun *palmiers* buiten, die werden ook afgespoten... Dit om te zeggen hoever toen al de techniek vooruit was bij ons in het straatje. Daarmee is natuurlijk niet alles gezegd. Aan 't eind van het straatje had André Driessen 'n wijnstokerij. Met volle vaten kwamen ze er toe en als flessen 'm weer weg. We hebben zelf als kwajongens van tien, elf jaar meegetapt en vervoerdienst gespeeld tot over de grens, enfin *aan gene kant.*

Dat alles is natuurlijk maar het kader of de lijst, hoewel er nog veel meer te zien was, maar er leefde ook iets. Hoe ze het wisten, weet ik niet maar de vrouwen gingen wellicht op hetzelfde moment de bedden opmaken. Hadden ze een soort radar? In ieder geval op 'n zeker moment hing aan verschillende huizen 'n vrouw over de vensterbank en werd er gepraat, naar links, naar rechts, over de straatje ... en dat kon 'n heel tijdje duren. Ik herinner me hoe onze buurvrouw ons ma opriep over het muurke "Nu moet ge toch 'ns komen kijken, wat 'n grote stomp dat Jaakske gekakt heeft "Ik ben mee gaan kijken. Echtig en techtig. Vandaag zou zo iets in het Belang komen, met foto en commentaar... Wij toen in de Munnikenstraatje maakten daar geen kabaal rond.

Ik herinner me dat ik aan een aörtje geraakt was, 'n Aörtje dat was "'n één centiem of 'n halve cent. Want iedereen telde met centen. Vijf cent was een stuk met een gat in waar tien op stond. Zo'n vijf cent kregen we als zondagsgeld en we gingen dan bij Mama op de Bleumerstraat lang aan de vitrine kijken. Nu, ik had dat aörtje en ben met mijn broer jujuupkes gaan kopen. Dat oude moederke kwam zelf voor, de grootmoeder van BèrVanwijck. En we kregen jujuupkes, in een papieren zakje nog wel-echt waar-voor één centiem.

Ik herinner me, dat was toen we verhuisd waren naar het *Bat*, dat ons kat was achtergebleven. Jaakske Curvers had een koestal voor één koe naast de achteruit van Delsupehe? Daar vond ik ons kat met twaalf jongen, waarvan er eentje dood lag, 'n heel familie in 'n margarinedoos. Ik ben met die doos en twaalf katten op m'n twee armen opgestapt en de ouw kar achter me aan langs de Boomgaardstraat, het Vancleefstraatje met de Kalleplaats, de berg af naar het Bat. Ik weet zelf niet of ik bekijks heb gehad, evenmin wat ze gezegd hebben toen ik thuis aankwam met m'n dertien katten... Dierenbescherming *avant-la-lettre.*

Er is natuurlijk heel wat meer te vertellen over 't Munnikenstraatje: ik heb nog niets gezegd over Jef van Neel met z'n grote boerderij... over de ingenieur met motorfiets daar tegenover... over Lena, geloof ik die naast ons woonde, die veel ouder en groter was dan wij en nog niet wist wie Sinterklaas was.

Misschien gaat ge zelf de geur 'ns opsnuiven in het Munnikenstraatje. En gij Bethlehem zegt de profeet Michas (5.1) zijt geenszins de kleinste onder de steden van Juda want...

En gij Munnikenstraatje zijt geenszins het kleinste onder de straten van Maaseik, want... wie hōbbe dao gewoend.

Albert Housen

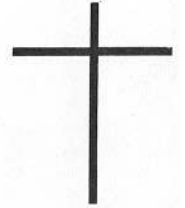
Wist ge...

Het gebeurt niet alle dagen dat een Maaseikenaar de pers haalt, zeker niet aan de zijde van Koning Boudewijn.

Deze foto van onze stadsgenoot Mon Raetschelders werd gepubliceerd in het militair weekblad *Vox* ter gelegenheid van 40 jaar dienst bij de Belgische luchtmacht.

In memoriam Pater Sangers

Er zweefde iets van weemoed tussen de witte muren van het nieuwe museum. Vijf uur en het rumoer der bezoekers was verstomd. We zaten met ons zessen rond de tafel in het doe-hoekje, de redactieleden van De Maaseikenaar om dit nummer voor te bereiden.

Er zweefde iets van weemoed... want voor de eerste maal in de 17 jaar dat dit tijdschrift bestaat, was hij er niet. Voor de eerste maal na al die jaren lag er geen Nieuwsbrief van zijn hand tussen de kopieën.

En we misten hem om zijn geestdrift, om zijn gulle lach, om zijn vriendschap. 17 Jaar geleden stond hij mee aan de doopvont van dit blad en al die jaren heeft hij met hart en ziel meegewerkt. Door zijn aanstekelijk enthousiasme wist hij iedere medewerker te overtuigen van onze eigenheid. Door zijn vele bijdragen slaagde hij erin ons allemaal bewust te maken van de unieke waarde van ons cultureel en artistiek erfgoed.

Want hij hield van deze stad, die hem zoveel te danken heeft. Hij hield van haar bewogen verleden, maar ook van haar van levend-bruisend heden. Hij hield van haar historische panden waarvan hij de schoonheid in zoveel artikels bezong, maar ook van de mens die er leeft en woont. Met zijn warm-Bourgondisch hart was hij één van hen geworden. En voor iedereen, voor rijk en arm, jong en oud toonde hij belangstelling en genegenheid. Zijn historische en heemkundige kennis waren niet die van de wereldvreemde kamergeleerde, maar door de jaren heen was ze vergroeid met deze alomvattende genegenheid voor de mens, met zijn liefde voor stad en streek.

En daarom werd hij gewaardeerd. Daarom was hij tijdens zijn leven reeds legende geworden. Jong en oud, rijk en arm waren op zijn begrafenis, een begrafenis zoals Maaseik er nooit een gekend heeft.

Dat alles overdachten we, terwijl dit nummer werd besproken. En toen we langs de hal van het nieuwe museum vertrokken, stond daar zijn borstbeeld. En duidelijk, ik zweer het U, zag ik zijn lippen bewegen en heel stil maar klaar hoorde ik hem zeggen: "Het wordt weer 'n prachtig nummer! Volhouden, mannen van de redactie... en gij zult spinazie eten."

Namens de redactie
Martin Boonen

Uit de oude doos

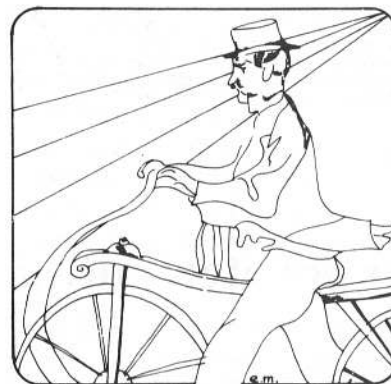
In de Ark, dat stemmige zaaltje in Aldeneik, heerst er reeds enkele weken iedere dinsdagavond een gezellige drukte. Het Aldeneiker Koor repeteert er onder de leiding van Herman Hendrix het bekende legende-spel De Kaart-ridder. De opvoeringen zullen plaats vinden gedurende de Kerstweek. Zoals iedere rechtgeaarde Maaseikenaar weet werd dit toneelspel in de dertiger jaren geschreven door Dr. Jos Hendrix en Kapelaan Beelen. Vooral door de opvoering door het Maaseiker toneelgezelschap Vast als Eyck onder de regie van Thieu Croonenberghs kende het een overdonderend succes.

Het Aldeneiker initiatief leek ons een goede gelegenheid voor de publikatie van deze foto die ons welwillend werd ter hand gesteld door de Heer Jeang Corstjens, waarvoor onze oprechte dank. De foto toont ons een scène uit de opvoering van dezelfde Kaart-ridder in de dertiger jaren.

M. Boonen

Wist ge

dat op 5 juli '87 de "Missa Chromatica" van Dr. Jos Hendrix op sublieme wijze werd uitgevoerd in de Sint-Michielskathedraal te Brussel door het Collegium Cantorum uit Leuven o.l.v. Leo van Nevel.

Maaseiker rariteiten

Telefoon-Abonnees uit 1927

Enkele jaren geleden publiceerden wij in dit tijdschrift (jg; 1982, nr. 4) de lijst der Maaseikenaars die in 1932 over een telefoon beschikten. Al bij al waren het er 158 waaronder 17 van buiten onze gemeente (10 in Elen, 5 in Ophoven en 2 in Geistingen). De tijd, noch de electronica hadden blijkbaar niet stilgestaan en ook onze stad was langzaam maar zeker opgetild in de technologische vaart der volkeren. Ter vergelijking publiceren wij daarom de lijst der telefoon-abonnees uit het jaar 1927.

Toen waren het er welgeteld slechts 68. De aandachtige lezer van beide lijsten kan heel wat gegevens vinden over de ontwikkeling die onze stad gedurende die jaren doormaakte. Zo waren er in 1927 slechts drie banken te Maaseik gevestigd, terwijl 5 jaar later het aantal tot 5 was opgelopen.

Martin Boonen

○○○○○○○○○○

Lijst n° 124. — Liste n° 124.

MAESEYCK

Midden en openbaar kantoor : Statio 7-21 8-12
Bureau central et public : Station 14-17

- 25 Aenderkerk-Clacssens, J., boucher, r. Bois-le-Duc, 31
- 31 Automobiles Citroën, agence locale, Broeckmans, Gd r. Eglise, 31.
- 18 Banque Cent^{re} du Limbourg Meuse et Campine, s.a.
- 57 Banque de Hasselt, s.a. succursale
- 50 Berghs Voets, W^{ve} en zoon, steenkolen.
- 00 Broeckmans, F., handelaar, Overbake, 52.
- 17 Buurtspoorwegen (Nat. Maatch.)
- 83 Café Billard Engelen, B., veelhandel.
- 29 Chemins fer Belges (Soc. N^{de}), station.
- 17 Chemins de fer vicin. (Soc. Nat.)
- 64 Comptoir du Limbourg.
- 85 Corstjens, M., kol. waren, Lièkuren

- 59 Hôtel du chemin de fer, Theunissen gez.
- 33 Hôtel du Commerce, r. Bois-le-Duc, 94.
- 31 Hôtel du Globe, Broeckmans, H., r. Eglise, 30.
- 21 Houben, S., pannecofabr. Aldeneick, Maaseyck
- 23 Huyamans-Quix, F., fers et métaux
- 36 Jacobs-Boymans (W^{ve}) en zonen, ijzer, kachels.
- 16 Jans, J., groothandel in koloniale waren.
- 40 Jongen, H., groothandelaar, Boschstr. 45
- 42 Jonkergouw Peeters, H., aannemer openb. werk.
- 39 Konings-Huymans, Ch., pasteibakker
- 49 Lambaert Noe L., veevoeder, meststof, Ophoven
- 47 Linsen, Pierre, r. de Heppeneert
- 4 Moors, Ch., député permanent
- 6 Nieuwst. Het Maesycker Weekblad, Gr. Markt
- 28 Noord-Limburgsche Bank, Markt, 48.
- 22 Op de Kamp, J., scierie, porte Bois le Duc
- 11 Opdekamp, Pierre, handelaar.
- 5 Peeters frères et sour, tissus en gros
- 76 Peeters, R., handel hier en kool.
- 62 Paukens-Bartels, fourrager, engrais.
- 72 Powis de Vanbrosse (baron), Eelen.
- 44 Raedische deis Aerts, J., ijzerhandel, quincaill
- 20 Schoonmeesters, B., notaire.
- 28 Schouterdan, vcearts, brikkenbakkerij.
- 56 Schroë, Frans, handelaar, Eelen.
- 54 Schroë, Henri, landbouwer winning veer
- 55 Schroë, Hub., landbouwer Heppeneert.
- 75 Smeets, Fr., landbouwmach., Aldeneick
- 8 Smeets, J., entrepreneur

Wat Nètty voornamelijk in Z. Hélène aantrekkelijk vond, kunnen we alleen maar raden... Zij was in elk geval geen missiezuster in de gewone zin van het woord... en de schuchtere Netty droomde nochtans van de negertjes!

Tot 1954 bekwaamde zij zich in de Technische school van Maaseik en trok toen naar Hasselt, waar zij de afdeling "Kleding" volgde van de Technische Normaalschool. In 1957 trad ze in te Diepenbeek, waar in die dagen het noviciaat gevestigd was. Dààr werd Netty Vandesande omgevormd tot ZUSTER HEDWIG. Er volgden enkele jaren werkdadig apostolaat als lerares Naad in Maaseik, en in 1963 werd haar droom verwezenlijkt: ze mocht naar de Congo-missie vertrekken in de maand augustus. Maar reeds het daaropvolgende jaar brak de rebellie los in het zwarte land, en ook in Ango, waar Zr. Hedwig gehuisvest was, werd de toestand dramatisch. Samen met enkele medezusters, dook ze onder in de "brousse" en sliep met de zwarte bewoners in hun primitieve hutten, tot ze door de Belgische para-commando's bevrijd werden, in decembber 1964. Voorlopig keerde zij naar het vaderland terug, samen met een groep van 16 zwarte zusters, die in het Franstalige klooster van ANS bij Luik ondergebracht werden. Zr. Hedwig bleef in die dagen even actief als altijd. Ze volgde o.a. catechese in Luik van 1965 tot '66. Toen de missie-activiteiten in 1967 konden hervat worden, ging Hedwig enthousiast aan de slag, en paste zich aan bij de noodwendigheden van de veranderde tijd. Ze is wel regentes Naad, maar die richting spreekt haar feitelijk het minst van al aan. Catechese en pastoraal liggen meer in de lijn van haar natuurlijke gaven. En, in zo'n afgelegen brousse-dorpen, moet een missiezuster trouwens van alle markten thuis zijn... en dat is Netty Vandesande aangeboren. Valt een vrachtwagen in panne, wegens autopech, dan is het heel gewoon, dat Z. Hedwig enkele ogenblikken nadat de wagen is stilgevalen, onder het voertuig ligt, om de situatie te verkennen en mogelijk te verhelpen. Ze is niet voor niets een dochter van de "pachter" die op de Maaseiker Eikerstraat indertijd een drukke fietsenzaak uitbaatte... (en daarbij een zus van de gewiekste duvel-doe-al Theo Vandesande).

En dan hier eindelijk de brief van Zuster Hedwig

Beste Maaseiker vrienden,

Hoe kunt U vragen, of wij gehecht zijn aan onze geboortestad? Hoe verder men is, hoe meer men zoekt naar contacten. Wij zijn fier, via de radio te horen of ze gewonnen of verloren hebben met volley of voetbal! Zelfs alleen de naam "Maaseik" horen, als men zover van huis is, dat doet goed, ook al gaat het maar over een achtervolging van dieven of wie weet wat.

En dan vraagt U naar "herinneringen"... Wel, die zijn er in feite niet, want ik "leef" nog in Maaseik en ik voel me heel goed, als ik weer kan "kletsen" met de mensen links en rechts in de straat!!

Maar, wat U me vraagt van de MAASEIKENAAR, dat weet ik niet. Geloof me, voor een brousse-bewoner als ik, is het een normale vraag, of "Maaseike-

naar" en "Knapkoek" hetzelfde blad is. Wij leven hier zo ver van de Westereze beschaafde wereld!

Maar, zoals ik de MAASEIKENAAR niet ken, zo zullen ook vele jongeren mij niet kennen. Want het is reeds sinds 1963, dat ik in Zaïre ben en alleen om de twee jaar krijgt ik een kort verlof van twee maanden. Te kort, om veel contacten te leggen; en zo blijft het dan altijd bij een bezoek aan de "oude bekenden". Maar, wie weet, misschien is er ander contact mogelijk, tijdens mijn volgend verlof in '88. In afwachting kan ik in 't kort schetsen, wat er in die jaren allemaal gebeurd is.

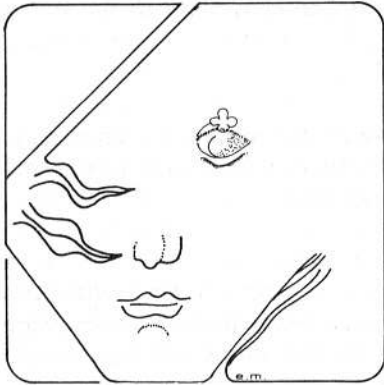
Natuurlijk, als "echte Ursuline" heb ik me in '63 ingezet voor het Middelbaar Onderwijs in ANGO. Spijtig genoeg is daar vlug een einde aangekomen, door de "rebellens" in 1964. Ik heb het geluk gehad "bevrijd" te worden, maar zoals U weet, hebben wij van die tijd onze Maaseiker MARTELAREN, De Kruissheren Godfried Kraewinkels en Rik Snijkers.

In 1967 zijn we herbegonnen in Ango, en probeerden we terug het onderwijs op gang te krijgen. Dat duurde tot de "nationalisatie". Van toen af, houden we ons bezig op pastoraal gebied, met de vorming van de vrouwen en de jeugd, buiten schoolverband. Sinds het vertrek van Zr. Kristien BAETEN (ook Maaseikenaar) moeten we nog een oog in het zeil houden voor de ziekendienst, voornamelijk wat de medicamenten aangaat.

Ja, in Zaïre komt het er op aan, te zien waar de nood het grootst is, en dáár proberen te helpen. Hoelang? Dat weten we niet; het wordt er zeker en vast niet gemakkelijker op.

Tot zover dit korte verslag, dat ik meegeef met kennissen van mijn broer. De gelegenheid is te schoon, om dat te laten voorbijgaan. Het allerbeste aan alle Maaseikenaren... en tot ziens...

Zr. HEDWIG VANDESANDE

Hier spreekt men Nederlands! Hier kalt men plat!

Een "Maaseiker Idioticon" of "De Woordenlijst van de Maaslandse Taal."

Met dit voorlaatste hoofdstuk van "Hier spreekt men Nederlands, hier kalt men plat!" zit ik volop in het vaarwater en misschien ook in de haren van Tony Van Wijck, die "De Maaseikenaar" in de loop der jaren met enkele honderden "Maaseiker" woorden en uitdrukkingen heeft verrijkt.

Ik zal echter geen poging doen om een inventaris van het Maaseiks vocabularium te maken, maar ik wil wel een paar kritische beschouwingen wijden aan de studie van het idioom en de vraag stellen in hoever er een eigen Maaseiks taalgebruik, lees **woordgebruik** bestaat.

Als ik een Maaseikenaar hoor praten, dan onderscheid ik in zijn vocabularium vier à vijf verschillende woordlagen. Op de eerste plaats komen er woorden voor, net zoals in de andere dialecten, die ongeveer identiek zijn met de Nederlandse. Alleen de uitspraak ervan verschilt van streek tot streek.

Ik bedoel: **kop, hand, voet, water, lopen, bier, brood, dood, koek, kaas, auto** en nog een paar duizend van die aard! Elk dialect beschikt immers over dezelfde basiswoordenschat als de standaardtaal. Dit is logisch: beiden zijn vormen van het Nederlands.

Een tweede soort woorden zou ik Zuidnederlands of, met het onjuiste woord, "Vlaams" of, voor mijn part, "Belgisch" willen noemen.

Het gaat hier om woorden die in Noordnederland **niet**, maar beneden de Grote Rivieren en vooral in Nederlandstalig België vrij algemeen voorkomen. Een deel ervan is overigens van Franse origine.

Voorbeelden? Hier gaan we: **botsing** (aanrijding), **doosje** tomatenpuree (blikje), de **kader** van een fiets (frame), een **frikadel** (gehaktbal), **coiffeur** (kapper), **bewaarschool** (kleuterschool), **kostuum** (pak), (pater-) **noster** (rozenkrans), **confituur** (gelei, jam), **dikoor** (bof)...

Al deze algemeen Zuidnederlandse woorden komen natuurlijk ook in het zgn. "Maaseikers" vocabularium voor, met Maaslandse uitspraak natuurlijk.

Ten derde gebruikt men in het bronsgroen eikehout, naast algemeen en Zuidnederlands idioom, ook woorden die specifiek zijn voor het gehele Limburgse dialectgebied, cfr. mijn vorige artikels en kaartjes.

Op de vierde plaats treffen we daarnaast in elk taalgebied van het Limburgs, (West-, Centraal en Oostlimburgs) enkele volstrekt eigen woorden aan, terwijl, eventueel ten vijfde, in elk nog kleiner deel (stad, dorp, wijk, gehucht, familie) misschien nog een paar woorden voorkomen die strikt lokaal gebonden zijn.

Wat betekent dat nu in concreto voor Maaseik?

Woorden die uitsluitend in ons stadje voorkomen, ken ik bijna niet! Zelfs dat eeuwige "**kaanjel en sjeldiëke**" is niet exclusief Maaseiks. In ons dialect vinden we naast elkaar: Maaslands, Oostelijk Centraal Limburgs, Algemeen Limburgs, Zuidnederlands ("Vlaams") en Algemeen Nederlands - om van Engels en Frans nog te zwijgen.

De **uitspraak** van die woorden daarentegen is **wel** lokaal gebonden en als dusdanig herkenbaar. De **uitspraak** maakt dus in hoofdzaak het "Maaseikers", de woordenschat steeds minder!

De "Dikke Van Dale" versus de "Dikke Van Wijck"

Als we letten op de taal van oude mensen en, indien mogelijk, nog verder teruggaan in de tijd, treffen we meer en meer **heteroniemen** aan d.w.z. woorden die afwijken **en** van de standaardtaal **en** van de omliggende dialectgebieden. Deze verschillen verdwijnen echter (angstwekkend) snel en worden vervangen door algemeen Nederlandse woorden, Maaslands uitgesproken.

Ik heb me geamuseerd met het "Maaseiker Idioticon" van het vorig nummer van "De Maaseikenaar" eens kritisch te onderzoeken om uit te vissen hoeveel van die "oude woorden" echt en onvervalst Maaslands zijn (ik spreek dan niet eens van Maaseikers!)

Ziehier het resultaat: van de **vijfendertig** "oude woorden, meer waard dan oude gesteenten", die als Maaseiks idioom voorgesteld worden, staan er tweeëntwintig in de Van Dale als Algemeen Nederlands geboekstaafd. **Zes** zijn Algemeen Zuidnederlands ("Vlaams") en slechts **zeven** zijn Limburgs en, met een beetje goede wil, Maaslands.

Algemeen Nederlands: botterik, een dubbele, friction, geestelijke,

geestelijkheid, geld, kazak, nieuws, onnut (heeft trouwens niets met Maaseiks "nöt" te maken), **schamp, toeslag, klam(mig), lang** (2x), **kroot, memmen, mem**, (intensiefvorm: **miëme, miëm**), **gloeiend, gif, giftig, zwakheid, daarop**.

Zuidnederlands zijn: **hondskloten, hondsklotenman, consumatie** (spreektaal) **scheur, kalbas, numéro**.

Eindelijk de zeven Maaslands-Limburgse:

"nöt" + afleidingen **"nötterik"** (niet: nötterd) en **"nöttigheid"**: vies, vuil, gemeen.

"gezwank": chr. Duits: **schwingen, schwanken**: sich hin und her oder auf und nieder bewegen.

"neetselen": frequentatief of intensief van **"netten"**. "Netten" komt bij Van Dale voor: natmaken. Cfr. Duits: **netzen: natmaken** en **nieseln: motrengen**.

"troêwe": cfr. Nederlands: **vertrouwen**, van het Middelnederlands: **betrouwen**. cfr. Oudhoogduits: **trûen**, Nieuwhoogduits: **trauen**.

"insjödde": cfr. Duits: **schütten: fliessen, strömen lassen**. Ned: **schud-den**.

Bij iets strengere normen vallen ook nog **neetselen, troêwe** en **insjödde** weg, zodat er nog **twee** "Mezeiker wäördjes" van de vijfendertig overblijven: **"nöt"** en **"gezwank"**.

Wat wil ik hiermee bewijzen?

Heel eenvoudig dit: dialektspreken wordt steeds meer een kwestie van **uitspraak** en hoe langer hoe minder een **woordenschatprobleem**.

De woordenschat vernederlandst. Als het een troost kan wezen: het Antwerps van "De Strangers" is ook niet meer je dat! Er zit hoe langer hoe meer vertaald Nederlands in.

Ik wil de waarde van "Het Maaseiker Idioticon" volstrekt niet in twijfel trekken: als uitspraakwoordenboek, als naslagwerk voor grammatikale gegevens, woord- en klankwijzigingen blijft het natuurlijk uiterst nuttig, een echt "Idioticon" is het echter niet.

Dit alles leidt tot de paradox dat, hoe meer het dialect geschikt wordt bevonden om er alles mee te zeggen, wat sommigen als ideaal beschouwen, hoe minder "eigen" het wordt. De dag dat ik deze bijdrage volledig in het Maaseiks kan schrijven, bestaat "het Maaseikers" niet meer als eigen idioom!

Wie sjoen os Limburgs is...

Bestaat er dan nog Maaslands? Voorlopig nog wel!

In Maaseik wordt men **"krank"**, heet een knotwilg (figuurlijk ook een dikke kop) **"ne soets"**, **sjöd** ich dich e dröpke in" en houdt men van **"bokeskook"** of **"sjoenk"**.

Hier volgen een aantal lukraak genoteerde Maaslandse woorden uit mijn onmiddellijke dialektsprekende omgeving.

Vergeef me de niet erg nauwkeurig fonetische weergave: onze drukker bleek in de vorige afleveringen niet in staat fonetische transscripties een beetje behoorlijk weer te geven - dus geef ik het op!!

Ne gaales, ne wuiles, ässelijk, nuutelijk, bänkelijk, grällig, wek, buuke, nen hoesdook, ne maalplak, ne knauwel, zumpe, meeke, en meek, loetsje, grauwele, knauwele, verzauwelde koffie, de peus, hoenje, plumpe jatse, met belump, een gats, sjikke, strikke, razjemänje, ne prengel, kiskena-des, een abuubiëkske, een laaftaai, wiej sjriefte er zich, hem begaaije, preugel, zich poene, zich verdrage, ne lommel, hits, viërze...

Waarschijnlijk zegt de een of andere lieve lezer bij een of ander woord: "Dat heb ik nog nooit gehoord!" of "Dat is geen Maaseikers!" of "Wat heeft hij zich nu weer laten opbinden?"

Dat kan best, want bij de vier of vijf **soorten** woorden die ik in dit artikel moet onderscheiden, zou ik mij ook nog bijkomende vragen horen te stellen zoals: "In welke sociale context wordt dit woord gebruikt?" "Is dit misschien Bargoens of slang, een persoonlijke taalschepping of gevoelsverklanking?"

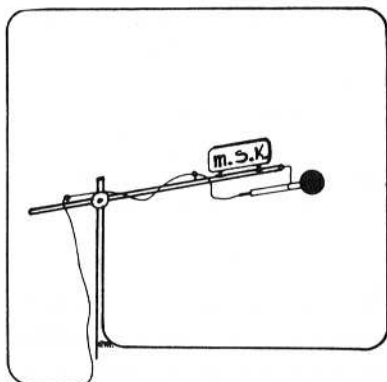
Bij de dialectstudie begaat men vaak de vergissing naar "het echt, het oorspronkelijke" d.w.z. het oude te willen zoeken.

In mijn eerste bijdrage heb ik het reeds gezegd: dialecten evolueren net zo goed als andere talen.

Als ik hierbij ook nog het verschijnsel "slang" en "Bargoens" zou betrekken, blijkt wel duidelijk dat het opstellen van een dialectwoordenboek of idioticon geen sinecure is.

In een volgende, en laatste, bijdrage zullen wij ons buigen over de toekomst van het dialect in het algemeen en van het Maaseiks in het bijzonder.

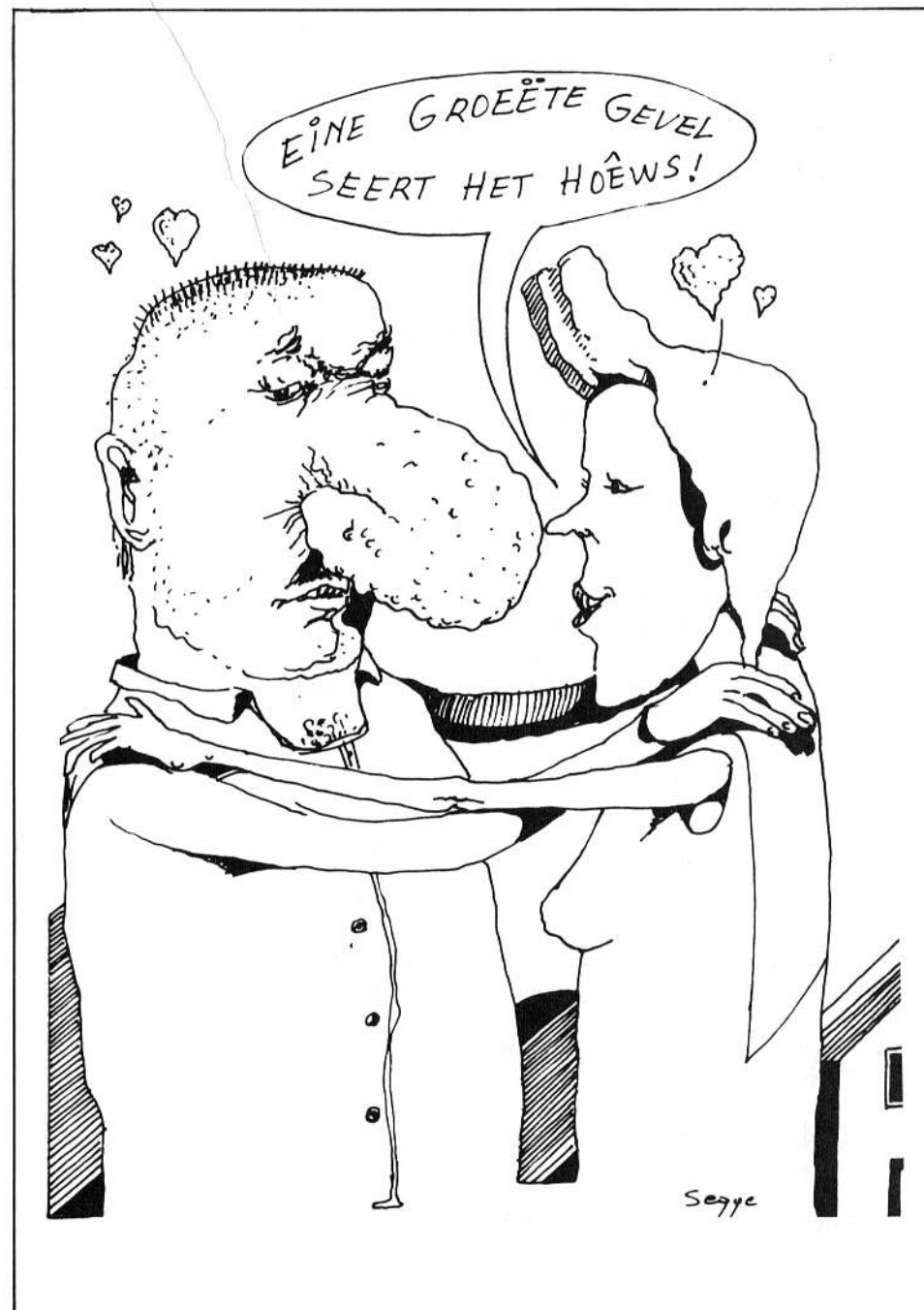
Herman Walschaerts

Maaseiker spreekwoorden, zegswijzen en uitdrukkingen

(vervolg)

- 01 't Eppelke smaak nao de boum.
(= Het kind aardt naar zijn ouders)
- 02 Zoe vrèg wi-j de straot.
(= zeer brutaal)
- 03 Hae baejt zich vuur slaeg.
(= hij provoceert zo erg dat hij redelijkerwijze zijn straf niet kan ontgaan)
- 04 Vãöl snieë op Awt jaor, vãöl huij in 't Nôw jaor!
- 05 Eine laegen trôôg duit de verkes sjrieëve.
(= Armoe brengt onenigheid)
- 06 Dao steit de bascuul achter de duër!
(= Een vrijer wordt daar gewogen of hij wel genoeg bezit)
- 07 't Klop wi-j ne zwaerende vinger.
(= Het is volkomen juist)
- 08 Op de cente zitte wi-j 'ne bôk op ziejn keutele.
(= Gierigaard)
- 09 Dae haet ne groeëte giëvel, mer weinig leech.
(= Veel praat maar weinig verstand)
- 10 Men maag zich neet ôwtdoon vuur men nao bèd geit.
(= Men moet steeds waakzaam blijven)
- 11 Hae steit dao vuur paol
(= Hij staat voor aap)

12 God zal 't uch loeëne
mèt erte en mèt boeëne.
(= Humoristische dankbetuiging)

13 Dae wilt ougste, môt ouch zèjje.
(= In de jeugd moet men werken om in de ouderdom de vruchten te plukken)

14 Blaw doeve kriejge blaw jônge.
(= Een aardje naar zijn vaartje)

15 Einen awwen os maak rechte voore.
(= Oude mensen hebben veel ervaring)

16 Sprieëve wille waal kieërsen ieëte mer gein buim plante.
(= Luiards willen wel genieten maar geen moeite doen.)

18 Aw buim kèns-te neet buige.
(= Het is moeilijk oude gewoonten af te leggen)

19 Men môt bloome plökke es ze bleuje.
(= Men moet de gelegenheid waarnemen)

20 't Kort al, zag de beur, en ziejn humme verbrandde.
(= zei-spreuk)

21 Dao hōb ich sjiët aan.
(= Daar trek ik me niets van aan)

22 Aard is e vas kleid.
(= Een aangeboren eigenschap legt men niet af)

23 Waat de vos neet wèt zal d'n ieëzel waal weite!
(= Domme mensen weten gewoonlijk alles beter)

24 Dao zeen de brieëmen uver gewasse.
(= Dat is al lang vergeten)

25 Dae het ambach neet kènt, môt geine winkel beginne.
(= Men moet zich niet bemoeien met zaken die men niet kent)

26 Dae veur wilt hōbbe môt de rouk kènne verdrage.
(= Om zijn doel te bereiken moet men moeite doen)

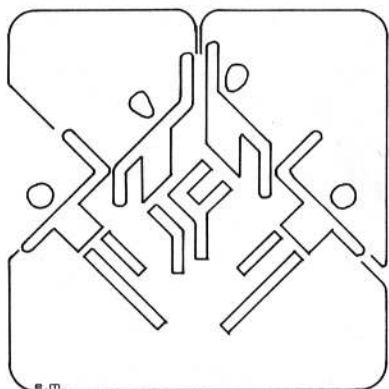
27 Nöt water blös ouch de brand.
(= In geval van nood bedient men zich van alle middelen)

28 Eine boum vilt neet mèt eine slaag.
(= In alles moet men geduld hebben)

29 Ziejn ouge woëre groeëter es de boewk.
(= Hij krijgt zijn eten niet op)

30 Gein twie hane op eine mèshoup!
(= Eén moet de baas zijn)

Tony Van Wyck

Smash 1 voor Eddy Evens

De Europese kampioenschappen volleybal zijn achter de rug, het nieuwe seizoen is eindelijk uit de startblokken geschoten, en het jaar 1987 is ook niet meer wat het geweest is. Tijd dus voor een sportieve beschouwing over een grote (1 m. 87) Maaseikenaar, die in 1986 door de Bestendige Deputatie werd uitgeroepen tot meest verdienstelijke Limburgse sportman, en zich daarvoor Laureaat van de Limburgse Laurier 1986 mag noemen. Deze taalkundig wat ongelukkige (want keukenachtige) lauweren kwamen bovenop zijn uitroeping tot volleybalspeler van het jaar zowel in 1985 als in 1986. Ze vormden zonder meer een nieuwe hoogtepunt in een reeds rijk gevulde carrière.

De Maaseikenaar Sportief

Eddy Evens vlot in volley.

Eddy Evens speelde al voor de nationale ploeg toen hij nog junior was, en is sindsdien eigenlijk altijd in internationaal gezelschap gebleven. Hij is één van de meerdere getalenteerde producten van de Limburgse volleybal-school, die veel van haar wortels, toevallig of niet in Maaseik had. Na een eerste MAVOC-periode ruilde hij zijn club voor Maasmechelen en dan Genk, maar belandde uiteindelijk terug in de heimat, waar de inmiddels dertigjarige speler, het mooie weer helpt maken bij de tot NOLIKO omgedoopte ploeg. De motivatie voor zijn dubbele uitroeping tot speler van het jaar is vooral zijn omnivalentie. Er zijn misschien aanvallers, want vooral op Europees vlak is 1 meter 87 niet bepaald een indrukwekkende lengte. Er zijn allicht ook betere verdedigers, maar spelers die beide disciplines zo goed onder de knie hebben, en dat combineren met een indrukwekkende veerkracht, een professionele mentaliteit (op een paar occasionele sigaretten na) en een helder volleybalverstand, zijn eerder zeldzaam. Dat hij al verschillende jaren ook Europees gewaardeerd wordt blijkt uit de aanbiedingen die hij heeft gehad om in Italië te gaan spelen, land waar volleybal qua populariteit aan een steile op-

gang begonnen is. Dat hij de boorden van de Maas heeft verkozen boven die van Tiber, de Po of eventueel het Gardameer, komt niet door ons milde klimaat (of wat dacht u) maar vooral omwille van familiale prioriteiten.

Dat volleybal in België de laatste jaren steeds spectaculairder wordt, is niet alleen te danken aan de import van talrijke (Poolse, Zweedse, Amerikaanse, Roemeense, Franse enzovoort) buitenlanders. De gesprongen opslag, waarmee nu zowat elke ploeg die zichzelf respecteert, uitpakt, is ook een efficiënt en spectaculair wapen, waarvan Eddy Evens de Belgische première heeft verzorgd. Nagevolgd wordt hij wel, geëvenaard zelden.

Wat beweegt nu iemand om 15 jaar aan een stuk na zijn werk 5 maal per week te trainen, wedstrijden te spelen, voorbereidingskampen mee te maken, kortom te leven als een snel soort TGV? Ambitie, ja, ambiance zeker, maar ook: zo kom je nog eens ergens. Enkele voorbeelden.

Vooraf met de nationale ploeg wordt wel wat afgereisd. In 1979 bijvoorbeeld werd een bezoek gebracht aan Miami (echtgenotes inclusief) dankzij financiële attenties van sponsor Stefan Volcke. En in allerlei wedstrijden en voorbereidingstournooien kom je ondermeer in Zweden, Noorwegen, Malta, Tsjechoslowakije, Tenerife en andere aangename plaatsen. Persoonlijk vindt hij zijn deelname aan de universiade in Zagreb, als voorbereiding op de Europese kampioenschappen, de interessantste ervaring. Tot nu toe.

En wat is er na de sport? In de toekomst (de verre toekomst) ligt voor Eddy Evens waarschijnlijk een trainersloopbaan te wachten, en ook voor het Maaseiker volleybal is gezorgd. De drie zonen Evens, waarvan één rasechte tweeling, staan daar borg voor.

Arno Latour

Maaseikenaren publiceren...

Maaseikenaren publiceren.....

Elfride Hendrix schreef in het aprilnummer 1987 Jg. 14 (p.10-17) van mededelingen van de stuurgroep van de Oud-AKVS'ers een verhelderende analyse rond het actuele thema "Wat scheidt ons in het Zuiden van het broedervolk in het Noorden?" De mentaliteitsverandering en levensstijl der laatste jaren in Nederland zijn dermate veranderd, dat wij er niet alleen de onze ternauwernood in terugvinden, maar dat zij ons bovendien tegen de borst stoten. In naam van de vrijheid wordt er vaak lustig op los geshokeerd. Schijnbaar groeit er in beide delen van onze lage landen een niet te ontkennen bewustzijn van het anders zijn. Al is onze taal historisch van de zelfde komaf, het ziet er naar uit dat er alsmaar taalverschillen bijkomen. Ondanks alles is de eenheid van taal en letteren in de lage landen misschien nog wel de stabielste eenheid. Het gaat echter wel de verkeerde weg op, wanneer men hier een discriminerend onderscheid wil maken tussen taal en letteren van Nederland of Vlaanderen en Nederlandstalige literatuur. Zolang wij niet alleen in de ogen van de overgrote meerderheid van de bevolking van onze lage landen maar ook in die van het buitenland niet als één enkel volk maar als twee volkeren verschijnen, blijft de Groot-Nederlandse gedachte een vrome wens. Grensoverschrijdend denken leert men blijkbaar erg moeizaam.

Albert Wieërs, o.s.cr. schreef in diezelfde reeks AKVS-schriften over Mgr. Martinus-Hubertus Rutten, bisschop van Luik (1841-1927) en de Vlaamse Beweging. Mgr. Rutten wordt erin uitvoerig gesitueerd en besproken als begaafde zeer actieve persoonlijkheid, bekwaam organisator, gezagvol bestuurder en zieleherder met grote verantwoordelijkheidszin. Hij was de eerste priesterstudent van het Heilig-Kruiscollege te Maaseik. Zijn geboortedorp Geistingen en trouwens heel Limburg en velen daarbuiten zijn dankbaar om en fier op deze oprecht vlaamsgezinde bisschop. Allerlei details il-

lustreren ten overvloede welke moeilijkheden en drama's flaminganten indertijd hebben moeten doorstaan. Belangrijkste invalshoeken zijn: Mgr. Rutten en de beruchte "Instructions Collectives" van 1906 en Mgr. Rutten en het activisme. Een uitvoerige bibliografie vervolledigt deze gedegen studie over een tijd waarin ondermeer Mgr. Rutten, Kardinaal Marciel, Mgr. Broeckx en Mgr. Heylen ingrijpend meespeelden. De geschiedenis is meer dan de som van individuele belevenissen, maar soms geven sterke persoonlijkheden een treffend inzicht in het geheel. Want in de Vlaamse ontvoeringsstrijd waren er duidelijk drie onderscheiden groepen: de inerte massa, de zoetwater-flaminganten, die meestal braafjes-opportunistisch reageerden op de politieke actualiteit en de "bewusten"! Deze laatsten offerden soms carrière en vrijheid, ja zelfs hun leven. Mgr. Rutten was zonder enige twijfel een bewonderingswaardige man!

Menigeen moet (lang) dood zijn om pas echt goed begrepen te worden. Naar aanleiding van het feit dat 100 jaar geleden pastoor Dr. Jan Spitz het levenslicht zag, werd door **Donaat Snijders, Staf Vermeire** + en **Wilfried Rosiers**, een verzameling getuigenissen uitgegeven over deze zo omstreden priester. + Hubert Wieërs, Kan. H. Driessen, Willy Kuypers, Frans Kuypers, Karel Albrechts-Van Herck, E.H. Aerts, + Juul Poukens, Br. Herman Cuypers, Michel Mertens Saliziaan van Don Bosco, Gaspar Coolen, Jef Olaerts, Frans Meertens schrijven elk over hun ontmoetingen en ervaringen met Pastoor Spitz die omwille van zijn hulp aan Theo Brouns in 1944 werd gevangen gezet, veroordeeld en stierf op 12 november 1945. Het rijkgevulde en bewogen leven herleeft in al deze teksten. Zijn verdiensten als medestichter van C.O.V.-Limburg, als leraar aan de Normaalschool van St.-Truiden, Maasmechelen en aan het Sint-Jan-Berchmanscollege, en zijn pastoorsschap te Ophoven komen aan bod.

Nu zoveel jaren later (b)lijken heel wat standpunten gemilderd. De harde oorlogstegenstellingen kunnen afstandelijker en minder emotioneel bestudeerd en beoordeeld worden. Deze studie is een zoveelste eerlijk-bedoelde stap op weg naar een verantwoord inpassen van Pastoor Dr. Jan Spitz in de puzzel van een objectieve geschiedenis van wereldoorlog II in Limburg en vooral de Limburgse Maaskant.

Jaak Bergers

In 1841 werd bij J.J. Titeux te Maaseik een thans erg zeldzaam geworden boekje gedrukt nl. "Beschrijving van den vervaarlijken, en vijandelijke inval der Pruisische soldaten in volle vredenstijd binnen de stad Maeseyck, in het jaar 1740".

De schrijver ervan was kapelaan J. Stals die zo bescheiden was zijn naam niet te vermelden.

Als dit zeldzaam werkje af en toe eens voorkomt op een antkwariaatslijst

schommelt de prijs tussen 1500 en 2000 fr. en zelfs meer. Ten einde de belangstellende Maaseikenaren in de gelegenheid te stellen in het bezit van het boekje te komen, heeft de ruilclub Achter Olmen tot een beperkte herdruk ervan besloten.

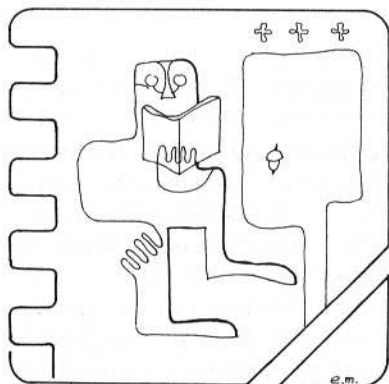
Deze zeer goed verzorgde herdruk is te verkrijgen aan de prijs van 300 fr. bij een van de bestuursleden van de ruilclub:

P. Sleven - Kleine Kerkstraat 22, 3680 Maaseik

M. Hendrickx - Hamontweg 20, 3680 Maaseik

H. Thijssen - Weertersteenweg 119C, 3680 Maaseik

of door storting van 300 fr. (+ 50 fr. portkosten) op het nr. 141-0515363-48 met vermelding "Herdruk Pruisische inval".

Museum- en archiefnieuws: 12

Opening RAM

In aanwezigheid van 250 genodigden, waaronder Dhr. Patrick Dewael, Gemeenschapsminister van Cultuur en heel wat personaliteiten uit binnen- en buitenland werd op 22 september jl. het Regionaal Archeologisch Museum (RAM) geopend.

Nadat het lint was doorgeknipt werd het borstbeeld van wijlen Z.E.H. Willem Sangers onthuld, de initiatiefnemer en promotor van genoemd museum. Er volgde dan een rondleiding in het gloednieuwe complex, waarna het gezelschap zich naar "Achter Olmen" begaf. Hier werden toespraken gehouden door Dhr. G. Vermassen (Burgemeester), Dhr. W. Janssens (Schepen voor Cultuur), Dhr. H. Heymans (Conservator) en Dhr. P. Dewael (Gemeenschapsminister voor Cultuur).

Een ruiker bloemen werd aangeboden aan de maecenas Mevr. Nelly Tonnaer-van Echteld en aan Mevr. Truus Coumans, de beeldhoudster van het borstbeeld van P. Sangers.

De gehele plechtigheid werd opgeluisterd door "Saltarello" o.l.v. Guido Beckers.

Op 12 oktober werd er een ontvangst georganiseerd voor alle medewerkers o.a. voor al diegene die iets aan het museum schonken of in bruikleen gaven en voor allen die toelating verleenden voor opgravingen: ruim 180 aanwezigen genoten van een mooie avond!

Op 28 en 29 oktober werd er een opendeurdag voor schooldirecties, leraars/leraresen en inspectie georganiseerd, zodat er ook gestart werd om het nieuwe kindvriendelijke imago in de praktijk om te zetten.

Deze toeristische trekpleister zal samen met de twee andere musea (apotheek en bakkerij) en de kruidentuin (aanleg einde 1987 - begin 1988) nieuwe impulsen geven aan het toerisme in de streek met een gunstige uitstraling naar de middenstand.

Opgravingen en vondsten

- Dhr. Luc Arnauts bezorgde het RAM twee stenen (fragment van grafsteen en gedateerde gevelsteen).

- De restauratiewerkzaamheden in het kasteel, van Wurfeld worden gevolgd.

- Op de hoek van de Hepperstraat en de Walstraat werden bij het uitschachten van de kelder voor een nieuwbouw fundamenteën en een 19de eeuwse beerput ontdekt, die jammer genoeg te snel onder het beton verdwenen.

- Bij een nieuwbouw op de Eikerstraat (Schaeffer) werden er 17de eeuwse scherven en een fragment van een grafsteen gevonden.

- Bij nieuwbouw (Wimmers) op de Pelsersstraat en op de Everstraat (Ons Dak) werden een aantal losse vondsten gedaan uit de 17de-18de eeuw.

- Langs de Bleumerstraat werden de afbraakwerken en de funderingswerken voor een nieuw appartement gevolgd. Dankzij de bereidwillige medewerking van Dhr. en Mevr. F. Brungs (Aldeneik) en de firma Monnissen (Maasmechelen) konden een aantal archeologische sporen onderzocht worden, waaronder twee 17de-18de eeuwse beerputten.

H. Heymans

OPROEP

De Maaseiker "Werkgroep Documentatie" plant een tentoonstelling ter gelegenheid van 150 jaar Ursulinnen te Maaseik.

Bezitters van foto's en andere documentatie worden vriendelijk verzocht ze in bruikleen af te staan.

Dank bij voorbaat.

Contactadressen:

- Stedelijke Bibliotheek, Hepperstraat, MSK

- Martin BOONEN, Maasweg 5, MSK (Tel 565280)

10 Jaar Achterolmen!

Op zaterdag 16 oktober vierde ons Cultureel Centrum Achterolmen haar 10-jarig bestaan. Het was een grandioos feest ingericht door de Raad van Bestuur onder voorzitterschap van Tony Van Wijck en met medewerking van het stadsbestuur. De Maaseiker verenigingen werden vergast op een avondje wijn, kaas en stemmige retro-muziek gebracht door het populaire Maastrichter Salonorkest.

Uiteraard hoorde er volgens oude geplogenheden ook een academische inleiding bij: een welkomswoord van voorzitter Tony Van Wijck, de feestrede door Martin Boonen, voorzitter van de Culturele Raad, een overzicht van het programma door cultureel-animator Gerrie Geurts en een slotwoord door Wiel Janssens, schepen van Cultuur. "Des Guten Zuviel" zou je denken, maar het viel nog mee en zelfs de sprekers slaagden er niet in de stemming te bederven. We laten hierbij de tekst volgen van de feestrede gehouden door Martin Boonen als voorzitter van Culturele Raad.

Toen mij een tijdje geleden gevraagd werd, of ik hier vanavond als voorzitter van de Culturele Raad bij de viering van 10 jaar Cultureel Centrum Achterolmen de feestrede wilde uitspreken, dacht ik terug aan de boeiende tijd die aan de opening van dit gemeenschapshuis voorafging.

Het was inderdaad een tijd van intense samenwerking met dat grote doel voor ogen: een tehuis bouwen voor de vele Maaseiker verenigingen. Intense samenwerking inderdaad, tussen alle personen die in onze stad betrokken waren bij het sociale en culturele leven: het toenmalige stadsbestuur, de mensen van de Culturele Raad, en niet te vergeten de redactie van De Maaseikenaar die voor een groot deel het initiatief gelanceerd had.

En mijmerend over die dagen van bruisende activiteit, vielen me enkele verzen binnen uit een oud-Indisch epos. Ik geloof dat ze zo toepasselijk zijn dat ik er deze feestrede mee mag aanvangen.

"En eindelijk, in deze wijde zalen na al ons zoeken, al ons dwalen, streken we neer en vonden een oord. Zo werd een oude wens verhoord".

Inderdaad, 10 jaar geleden werd eindelijk de wens verhoord, niet alleen van alle verenigingen, maar van iedereen die bekommerd was om het culturele leven in onze stad.

De wens naar een gepaste ruimte, naar een waardige infrastructuur, waarin in het verenigingsleven verder tot ontplooiing kon komen. Lange maanden van sociologisch onderzoek door de heer Colson, van voorbereidende besprekingen en vergaderingen met mandatarissen en leden van de Culturele Raad, maanden ook van de nodige démarches in Brussel waren eraan voorafgegaan.

Niet dat Maaseik in al de eeuwen voordien een culturele woestenij, een braakliggende niemandsland was geweest. Integendeel. Met de beperkte

middelen waarover een kleine stad beschikte, heeft Maaseik steeds de culturele activiteiten van zijn burgers een dak boven het hoofd bezorgd.

Zover we kunnen teruggaan weten we bijvoorbeeld dat reeds in de 16de eeuw alle verenigingen uit die dagen, de zes ambachten en de schutterijen, over eigen lokalen in het vroegere Raadhuis op de markt beschikten.

En in de 18de eeuw werd de Rosmolen, - alleen de naam Rosmolenstraat herinnert ons nog aan het bestaan ervan - door de stadsmagistraat ter beschikking gesteld van de plaatselijke rederijderskamer "De Sonnebloem", de verre voorloper van ons huidige toneelgezelschap. In de rosmolen konden zij hun wekelijkse repetities houden, konden ze vergaderingen beleggen en hun materieel opbergen. Hoogstwaarschijnlijk was de accommodatie er eerder primitief, maar geluidsinstallaties en lichtorgels behoorden toen nog tot de science fiction.

En als de studenten van de Latijnse School der Kruisheren hun jaarlijkse toneelopvoering ten beste gaven, dan was het weer het stadsbestuur dat voor de nodige accommodatie zorgde. De markt werd ter beschikking gesteld en op stadskosten werd er een theater opgebouwd, of een schavot, zoals het in de merkwaardige terminologie van die dagen heette. Onze stad beschikte dus blijkbaar in de 17de eeuw al over een openlucht-theater.

Vanaf de 19de eeuw echter zou het sociale leven grondig gaan veranderen. De ideeën van de Franse Revolutie en misschien nog meer de industriële Revolutie met zijn mechanisering van de arbeid en de toenemende vrije tijd, veroorzaakte langzaam maar zeker een ontvoogding der bevolking. En één der talrijke gevolgen hiervan, was zonder twijfel het ontstaan van het moderne verenigingsleven, eerst onder de burgerij, later ook onder de arbeidende klasse. En hierbij waren het vooral de muziekmaatschappijen, die vooropgingen. In Maaseik was het de société d' Harmonie die opgericht werd in 1829.

En weer was de stad bereid om ook deze vereniging een dak boven het hoofd te verschaffen en wel door het bouwen van de Stadsfeestzaal op de markt. Meer dan een eeuw lang trouwens speelde deze stadsfeestzaal een belangrijke rol in het openbare leven van onze stad. Repetities vonden er plaats, concerten en bals werden er georganiseerd. En het was in de ouwe-trouwe stadsfeestzaal dat de Maaseiker bevolking voor het eerst kennis maakte met de Zevende Kunst: de film.

Nog later, in het eerste kwartaal van deze eeuw, werd de zorg voor een culturele infrastructuur hoe langer hoe meer de zaak van particulier initiatief. We denken hierbij aan de liberale Vriendenkring met hun eigen Blauwe Zaal zoals hij in de volksmond genoemd werd, of aan de christelijke zaal Van Eyck die voortgesproken was uit de zaal van het Patronaat bij de Fraters. De grote verdiensten van deze instellingen zowel voor de politieke ontvoogding als voor de geestelijke verheffing van onze bevolking kunnen nauwelijks overschat worden. Maar de ideologie die aan de basis van beide zalen lag, waren

niet van dien aard om ze te doen uitgroeien tot een tehuis voor iedereen. Tot dat ze uiteindelijk devalueerden tot commerciële filmzalen.

Dat alles was wellicht ook de reden dat toen een tijd aanbrak dat vergaderingen en andere activiteiten hun beslag gingen vinden in allerlei kleine privé-zaaltjes die tientallen jaren lang hun stempel hebben gedrukt op het Maaseiker verenigingsleven. Wie herinnert zich niet bijeenkomsten in het zaaltje boven de Beurs of in Zaal Leplat?

Ondertussen had, na de Tweede Wereldoorlog in het politieke denken de democratiseringsidee wortel geschoten. De vrouwen kregen stemrecht in België, gratis onderwijs voor iedereen werd geproclameerd en in de zestiger jaren vond ook de idee ingang dat de cultuur diende gedemocratiseerd te worden. Cultuur en kunst, dat was de leuze, mochten niet langer het monopolie zijn van een bezittende of een intellectuele bovenlaag. Cultuur mocht niet langer alleen maar in het bereik liggen van een bevoorrechte elite. Heel de bevolking diende eraan deel te nemen.

Vandaar het K.B. van 13 mei 1965 waardoor de staat voorzag in een subsidie van 60% bij de bouw door de gemeente van een ontmoetingshuis.

Het was dit K.B. dat het startsein vormde voor een ware explosieve ontwikkeling van een culturele infrastructuur in ons land. En Maaseik, dat dient gezegd, was er vanaf den beginne bij. Zoals gezegd, er werd hard gewerkt, veel vergaderd en gelobbied. Niet alleen door de mensen van de Culturele Raad onder voorzitterschap van de heer Rik Daniëls, maar ook door het toenmalige stadsbestuur o.l.v. burgemeesters Gutschoven en Segers en schepenen Rubens van Cultuur. Hierbij dient zeker niet vergeten te worden de steun die we mochten genieten van de heer Dehaese, onze arrondissementscommissaris, die alles in het werk stelde om te Brussel een snelle afhandeling van het dossier te bekomen. De overleden architect Gust Daniëls werd met het ontwerp belast en het aannemersbedrijf Van Montfort kreeg opdracht tot het bouwen. En eindelijk was het zover. Op 1 oktober 1976 werd ons Cultureel Centrum plechtig ingehuldigd. Een hoogdag voor onze stad. Het gebouw was er, maar nog diende er hard gewerkt te worden. Want het huis moest nog een tehuis worden, een tehuis voor iedereen. En daarvoor was er een beleid nodig om alle drempelvrees te overwinnen, om ervoor te zorgen dat Achterolmen niet werd tot een Cultuurpaleis voor de happy few.

Vandaar ook dat na lang beraad geopteerd werd voor de naam Achterolmen, een oude maar nog springlevende veldnaam die reeds vele eeuwen dit hele gebied aanduidt. De filosofie achter deze keuze, was: een volkse naam voor een volkse instelling waar ieder individu, waar elke vereniging welkom zou zijn. En nu tien jaar later meen ik te mogen zeggen dat ons Cultureel Centrum zijn taak in het sociale en culturele leven van onze stad meer dan naar behoren vervuld heeft.

Alle twijgen van het zo welig tierende verenigingsleven houden er vergaderingen of repetities, organiseren er activiteiten en voorstellingen. De scho-

len uit de wijde omgeving maken er dankbaar gebruik van. Een enkele blik in het afsprakenregister van onze cultuuranimator Gerry Geurts bewijst de diversiteit van het Achterolmen-cliënteel, bewijst dat jong en oud, man of vrouw, blauw, geel of rood zich hier thuis voelt.

En als deze opzet zo goed geslaagd is, dan is dat aan de inzet van velen te danken. En daarbij denk ik in de eerste plaats aan de opeenvolgende stadsbesturen die alle door hun positieve instelling de ideale situatie wisten te scheppen door Achterolmen de noodzakelijke materiële en personele steun te verlenen.

Dan denk ik eveneens aan de Raad van bestuur onder het voorzitterschap van de heer Tony Van Wijck, die door permanente adviezen de zo nodige schakel vormden tussen de plaatselijke verenigingen en het centrum. De organisatie van deze feestavond trouwens, bewijst dat eens te meer.

Dan denk ik tenslotte ook aan het voltallige personeel van Achter Olmen onder de leiding van cultuur-animator Gerrie Geurts en aan mevrouw Jeske Simons-Peters, de mater Sedis Culturalis...

Het was de Amerikaanse filosoof Herbert Marcuse die gezegd heeft, dat het het esthetische, de cultuur, de kunst zal moeten zijn die de toenemende vrije tijd in ons leven zal moeten opvullen. Want dan alleen is het mogelijk onze welvaartsstaat die extra dimensie te geven die we welzijn noemen.

En ik geloof dat Achter Olmen daar zijn steentje toe heeft gedragen.

Martin Boonen.

In memoriam

Hein Henckens

Hein,

Vandaag is het de eerste keer dat je ons in de steek laat. We beseffen nu, méér dan ooit, hoeveel je eigenlijk voor ons allen betekende.

Toen we die woensdag het droeve nieuws vernamen, was het alsof de grond onder onze voeten wegzocht; we stonden er sprakeloos bij als onmondige kinderen die het Noorden volledig kwijt waren. De vraag, hoe het nu, zonder jou, verder moet, zal nog lang onbeantwoord blijven. Want steeds als jij er was Hein, waren we gerust en wisten we ons veilig.

Jij was de vluchtheuvel waar iedereen steeds terecht kon en waar elke gebeurlijke oneinigheid werd opgelost en toegedekt met de mantel van verdraagzaamheid en begrip.

Bij elk optreden in den vreemde, was jij onze ambassadeur die zo gemakkelijk het ijs wist te breken en met enkele woorden de band tussen alle mensen wist aan te halen.

Jij bezat als geen ander, de gave van het woord.

En wanneer je, in je bescheidenheid, dan niet de "vlag" wilde zijn van onze vereniging, je was op de eerste plaats het "scapulier" van het Harlindis- en Relindiskoor.

Van het jaarlijkse Sinte-Ceciliafeest, wist jij steeds een hoogdag te maken en stak je, met je teksten bij de dia's, elk koorlid weer een hart onder de riem, om op de ingeslagen weg verder te gaan. Jij kon ons als geen ander, begeesteren.

Alleen omdat jij erin geloofde, hebben we het zelfs aangedurfd het Kerstspel "En waar de sterre bleef stille staan" ten tonele te brengen. Je lijfstuk. Na de opvoering straalde je van geluk en wij niet veel minder.

Als voorzitter, bezat je de kunst te relativeren en alles in zijn juiste proporties te zien. De tijd wees uit, dat jij het steeds bij het rechte eind had.

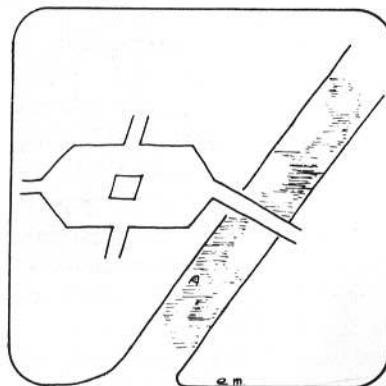
En al moeten we vandaag, met pijn in ons hart, afscheid nemen van de kapitein van "De Ark van Aldeneik", van "De Prins der Rederijkers" van de voorzitter van het koor, we zijn vandaag op de eerste plaats een echte vriend armer geworden.

Méér nog, gans Aldeneik heeft een vader verloren.

Rust in vrede, Hein.

Dank voor alles, wat jij voor ons hebt gedaan.

Toponymisch praatje

Majoor Aertsplein of Bospoort?

Majoor Aertsplein stond er in witte letters op het blauwe bordje, doch niemand zag het hangen en iedereen sprak van *de Bospoort*. Aan de Bospoort was het dat we *klompeniegelkes* kochten bij *Hellemes*. Aan de Bospoort ging de burgerij een pint drinken bij *Haenen*, bij *Van Minsel* of bij *Meijes Poukens*. Aan de Bospoort kochten de boeren uit de omtrek hun landbouwmachines bij *Vandeborn* en trokken moeders met hun van tandpijn huilende kinderen naar *den dantist Jacobs*. Aan de Bospoort namen de werklui en eenmaal per jaar de bedevaarders naar Bitsingen, de stoomtram en niemand kreeg het in zijn hoofd om over de *Majoor Aertsplein* te spreken.

En gelijk hadden ze, want de naam Bospoort was zo oud als de stad zelf. Zo oud als de straten van Echt, zoals ze in Maaseik zeggen. Reeds in een document uit de 14de eeuw is er sprake van *die Bossche Porte aen der stat mueren*. En trouwens, het moet een indrukwekkend gebouw geweest zijn, die Bospoort met zijn twee smalle torens waartussen zich de eigenlijke poort bevond en met daarvoor een valbrug over de stadsgracht. Stel je even voor dat ze er nog stond, dat machtig bouwwerk in rode baksteen, grijze Naamse steen en gele mergel. De Maaseiker V.V.V. zou nog een tiental gidsen meer nodig hebben om al de bezoekers te ontvangen.

Jammer genoeg echter besloten de Maaseiker vroede vaders in 1819 het gebouw af te breken. De moderne tijd rukte op, zei men en die oude dingen blemmerden de vooruitgang. De Bospoort was er niet meer, maar de naam bleef in de volksmond bewaard en het hele plein aan de belangrijkste ingangsweg van Maaseik werd met dezelfde naam aangeduid.

In 1922, de pijnen van de eerste wereldoorlog waren nog niet vergeten, besloot de gemeenteraad echter het plein de naam te geven *Major Aerts Plaats-Place Major Aerts*, tweetalig zoals het in die tijd betamelijk was. De kwaliteit van het Nederlands kwam niet zo nauw. Deze naamwijziging kwam er naar aanleiding van een vraag uitgaande van de plaatselijke afdeling van de Oud-Strijdersbond en wel "gezien de menigvuldige diensten door Majoor

Aerts aan de Maaseiker jongens aan het front en na de oorlog bewezen", aldus de Brief der Oud-Strijders. Dat dezelfde Majoor Aerts inderdaad en terecht door onze stad hoog gewaardeerd werd, blijkt wel uit het feit dat nauwelijks een jaar vroeger - in 1921 - Maaseik een geschilderd portret van hem had laten maken "gezien de bijzondere blijken van toegenegenheid voor onze soldaten". Het schilderij dat op de lijst de vermelding droeg *De dankbare Stad Maaseyck aan Majoor Aerts, 1914-1918* sierde jarenlang het interieur van ons stadhuis doch is er jammer genoeg verdwenen.

Wie was nu deze Majoor Aerts? Adam Alexander Ferdinand Aerts werd geboren te Maaseik op 19 december 1869. Hij huwde met Jeanne Decock. Reeds op 17-jarige leeftijd begon hij aan een militaire carrière en wel bij het 6de Linie-regiment. Aerts maakte al vlug de nodige promotie en in 1902 werd hij tot 2de kapitein bevorderd.

Vooraf tijdens de oorlogsjaren in de loopgraven aan de IJzer wist hij zich bij de Maaseiker jongens aan het front zeer geliefd te maken, want waar hij ook maar kon was hij voor ieder van hen een grote steun. Na de oorlog was Aerts een tijdlang officier-stadssecretaris van de militaire gouverneur van Brabant, totdat hij in 1922 geaccrediteerd werd te Parijs als adjunct van de militaire attaché aan de Belgische ambassade aldaar.

In 1925 werd hij bevorderd tot luitenant-kolonel. Ondanks zijn voortdurend verblijf in den vreemde bleef kolonel Aerts steeds nauwe contacten onderhouden met zijn geboortestad. Zo bezocht hij onze stad in de 30'er jaren als afgevaardigde van de koning tijdens het Nationaal Invalidencongres dat hier toen plaats vond.

Aerts overleed te Maaseik in het stedelijk ziekenhuis op 1 oktober 1947. Hij werd begraven op het kerkhof alhier en op zijn grafsteen staat gebeiteld "*Uit dankbaarheid vanwege de Stad Maaseik*".

Na ruim 60 jaar op 16 april 1984, werd de naam *Majoor Aertsplein* bij besluit van de gemeenteraad gewijzigd in de naam Bospoort, waardoor de eeuwenoude benaming in ere werd hersteld. De bedoeling van deze wijziging was uiteraard niet om enige afbreuk te doen aan de waardering voor deze illustere stadsgenoot en de motivering van de Maaseiker Adviesraad voor Straatnaamgeving berustte dan ook vooral op het feit dat iedere stad met gerechtigde trots zijn oude poortnamen in ere houdt.

Uiteraard waren er tegen deze beslissing verscheidene protesten, voornamelijk vanwege vaderlandslievende verenigingen. En daarom werd besloten de naam in het Maaseiker toponymisch patrimonium te bewaren door de parkeerplaats bij de Bospoort *Kolonel Aertsplein* te noemen.

Wat er ook van zij: het imponerende poortgebouw, eeuwenoude getuige van onze stadsrechten, is er niet meer. De naam werd gelukkig in ere hersteld en daarover kan iedere ware Maaseikenaar slechts blij zijn.

Martin Boonen.

Pater Sangers' laatste historisch initiatief: jaarboek over de Bokkerijders

Iedereen weet dat Pater Sangers een zeer veelzijdig historicus was. Zijn scherpzinnigheid had hij in niet geringe mate te danken aan een originele en breeddenkende geest, die hem ertoe aanzette om telkens opnieuw een "insert" te durven maken in het algemene en vaak bekende panorama van het menselijk leven toen en nu. Wie hem van nabij kende, weet dat hij sterk aangesproken werd door de marginaliteit: de kleine man in zijn dagdagelijks leven, de zigeuners en andere zwervers, het eigen schoon, het oorspronkelijke in de Limburgse, Maas- en Rijnlandse cultuur...Sinds 1980 raakte hij bovendien sterk geboeid door het fenomeen 'Bokkerijders'.

In De Limburger van 6 oktober 1984 verscheen van de hand van René Wiermans een interview van Pater Sangers. De titel ervan was op zijn minst uitdagend: "Bokkerijders waren Limburgers om trots op te zijn". In dit interview beweerde Pater Sangers dat de verhalen die over de Bokkerijders in omloop zijn grotendeels op fantasie berusten. Zelf noemde hij de Bokkerijders de voorlopers van de Franse Revolutie, verlichte geesten dus. "Om al deze redenen moeten we de Bokkerijders op een heel andere manier bekijken, dan tot nu toe het geval is geweest. Wat we moeten doen is de achtergrond van de Bokkerijders nagaan en wel op beroepsbasis en op hun afkomst, want de feitelijke geschiedenis van de Bokkerijders is nog niet geschreven. Het is een moeilijke taak, want veel geschriften over de Bokkerijders zijn verloren gegaan."

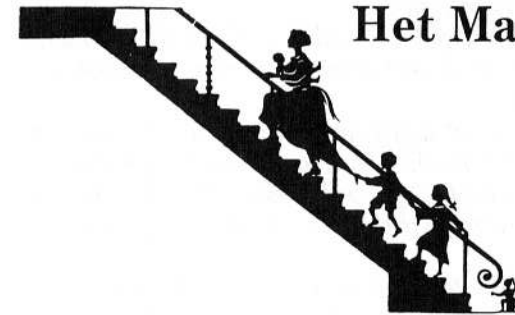
Samen met wijlen Pater Sanger startten wij in 1987 met de uitgave van een reeks studies over de Bokkerijders. In juni van dit jaar verscheen het eerste jaarboek. Het draagt als titel: Bendevoorming in de beide Limburgen. Bokkerijders tussen gisteren en morgen. (Uitgeverij P. Bijnens p.v.b.a., Lanaken, 1987, 102p.). In dit eerste jaarboek werden drie studies opgenomen: de eerste handelt over de Bokkerijders in Belgisch-Limburg en werd geschreven door de ere-conservator van het rijksarchief in Hasselt, dr. Mathieu Bussels, Schrijver stelt daarin o.m. dat soldaten, oud-soldaten en hun kinderen veel hebben bijgedragen tot de opkomst van het bendewezen in Limburg. Grenzen speelden daarin geen rol van betekenis: in 1716 bijvoorbeeld werkten onverlaten van beide zijden van de Maas samen bij het bestellen van de kathedraal van Antwerpen... Dr. Bussels toont verder aan dat naast ellende en armoede ook de invloed van de Verlichting als oorzaak van de bendevoorming gold. De heer Jos Crott is de samensteller van de tweede studie, die handelt over de Bokkerijders en hun families in Schaesberg. Deze studie is niet enkel vanuit genealogisch oogpunt de moeite waard; schrijver schenkt ook aandacht aan de localisering en aan de beroepen van de Bokkerijders. De heer Frans Stammen belicht in de derde studie een "eigentijdse memorie";

daarin behandelt hij beknopt en schematisch de gebeurtenissen in Wellen anno 1774, en brengt daarmee een welgekomen actualisering van de vele studies die reeds over de Bokkerijders van Wellen verschenen.

Terwijl het eerste jaarboek gedrukt werd, startten wij met de redactie van het tweede jaarboek. In overleg met de uitgever, P. Bijnens drukkerijen p.v.b.a., besloten wij dit laatste initiatief van Pater Sangers voort te zetten. Omstreeks mei 1988 verschijnt het tweede jaarboek; aan dit boek heeft Pater Sanger nog flink meegewerkt. Architect M. Hendrickx leverde voor dit jaarboek een zeer belangrijke bijdrage: een bibliografie van de bendevoorming in de 18de eeuw in Limburg...

Al wie ook maar enige interesse betoont voor het fenomeen 'Bokkerijders', mag dit eerste jaarboek niet missen. Men kan het bekomen door storting van 535 BV (verzendkosten inbegrepen) op postrekening 000-0341901-73 van Roger Janssen, Pelsersstraat 33, B-3680 Maaseik. Men kan het boek ook bekomen bij de eerw. Kruisheren, Pelsersstraat 33, B-3680 Maaseik.

Roger Janssen

Het Maaseiker Cursiefje

Vaarwel

"Doe dat blauwe pak maar aan; het komt net van de droogkuis", riep mijn vrouw, die vóór de badkamerspiegel, wit één van de vele potjes, een prop witte crème verdeelde over haar neus, haar voorhoofd en haar beide wangen. Gelaten slenterde ik richting badkamer. "Je moet er toch een beetje ordentelijk uitzien" drukte ze me terloops nog op het hart, "je weet toch dat iedereen naar die receptie gaat".

Om erger te voorkomen zweeg ik dan ook maar wijselijk toen op dat ogenblik het bovenste knoopje van mijn hemd ineens pardoos op de grond belandde; gelukkig wist ik dit euwel heimelijk te camoufleren door eenvoudig mijn das iets méér aan te trekken. De minuten tikten voorbij; en waar ik doorgaans mijn vrouw tot de nodige spoed diende aan te manen, liet ik nu alles rustig betijen... zo van "Haast je langzaam".

En zo hoort het trouwens ook. Want zeg nu zelf, wie komt er nu graag als eerste binnen op een receptie? Niemand toch! En daarbij, ik maakte me hele-

maal niet ongerust dat er daar eten of drinken te kort zou zijn. Dat zie je van hier.

In 2050 zal dat misschien wel wat problemen opleveren als je de kranten tenminste moet geloven. Stel je voor, vijf miljard mensen op onze planeet! Maar kom, zover zijn we nog niet. In de achterkeuken poetsten de kinderen hun schoenen en voordat mijn vrouw me, als naar gewoonte, de gebruikelijke vraag kon stellen, riep ik alvast dat ik de huissleutel bij me had. Stilte.

Om toch het laatste woord te hebben - noblesse oblige - duwde ze me, op ietwat vermanende toon nog vlug bij het naar buiten gaan een propere zakdoek in de hand met "Hier, die was je weer vergeten".

In gedachten was ik al een beetje in het zaaltje, waar het, toen we er binnengingen, volle bak was. De meeste kennissen en vrienden waren er warempel al. Obers, met de handen vol (vooral in de lucht) wrongen zich doorheen de menigte en enkele dames van middelbare leeftijd brachten ons dadelijk in verleiding met hartige hapjes. Mij toch alleszins.

"Geweldig zeg!" hoorde ik naast me pater Sangers zeggen, terwijl hij het vijfde kaaskroketje in zijn mond liet verdwijnen.

"Je moet het leven altijd van de zonnige kant bekijken. Neem nu dat kleine meisje van elf dat haar broertje van zeven op haar schouders naar huis droeg. Kunnen jullie het zich voorstellen?"

Iedereen kon het blijkbaar. "Wel, komt daar opeens een vijftiger voorbijgewandeld, die haar vraagt waarom ze zo een zware last draagt. En het meisje antwoordde, hem met grote verwonderde ogen aankijkend: "Nee, mijnheer, U vergist zich, dat is geen last, dat is mijn broertje". "Is dat niet prachtig?" besloot hij vragend.

"Subtiel gewoon" voegde er een confrater zacht aan toe, en een jongeman van twintig kuste zijn verloofde zonder de minste verwittiging spontaan op het voorhoofd.

"Wel, als je het leven zo niet bekijkt, kom je nergens" lachte hij terwijl hij zijn glas nog eens liet bijvullen.

Natuurlijk wisten we dat hij overal kwam en ook dat hij het leven steeds zo bekeek. Maar het deed goed hem te horen vertellen. De uren tikten voorbij en ik herinner me nog dat ik op zeker ogenblik mijn moeder en mijn vader naar de uitgang zag gaan. Ik wenkte van ver en droomde ze nog even na... "Tot morgen" moeten we alledrie toen wel gedacht hebben...

Rechts wenkte Hein Henckens me die temidden van een groep zangers van het Harlindis -en Relindiskoor alle belangstelling opeiste. En terecht!

"Zeg, je komt toch ook naar" de ark", waar Jaakske Smeets en de gebroeders Franssen "hun werken tentoonstellen", vroeg hij enthousiast. "Doe ik" stelde ik hem gerust. Een monnellach krulde zijn onderlip.

"Je moet zijn honing eens proeven" fluisterde Jef Vanthoor me in het oor. En triomfantelijk liet hij me de pot zien die hij daarnet nog van Hein had gekregen.

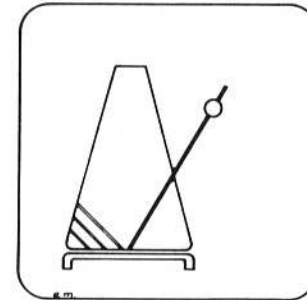
"Home, sweet home" zong het koor. Een vrouwtje voor wie het klaarblijkelijk te machtig werd, verliet rustig de zaal net op het ogenblik dat een groepje welpen en roodkapjes binnenkwam.

Het viel me steeds op dat als er mensen binnenkwamen het er nogal luidruchtig aan toe ging en als er mensen weggingen dit meer "en sourdine" gebeurde. Maar aandacht kregen ze allebei, dat wel. Overal werd er druk verteld, aandachtig geluisterd, uitbundig gelachen, en soms zelfs weemoedig geweend... en alleen aan de ogen kon je zien wie er het langst vertoefd had. En ofschoon de drukte in de zaal niet scheen te minderen, waren er toch al vele bekenden naar huis. Te veel, zelfs. Op het ogenblik dat ik pater Sangers en wat later ook Hein Henckens ineens ginds de receptie zag verlaten werd het rondom mij héél even opvallend stil. Iets langer, zelfs. "Het wordt tijd dat we ook maar eens opstappen, hè" deed ik mijn vrouw teken.

En terwijl ik langzaam naar de uitgang slenterde, had ik warempel mijn zakdoek in de rechterhand. "Alles is heimwee" dacht ik.

En toen ik het lichtbakje boven de deur zag waarop "VAARWEL" te lezen stond, voelde ik dat mijn ogen vochtig waren en hoorde ik dat mijn vrouw achter me stillette vroeg: "Zeg, geef me eens even je zakdoek".

Herman Hendrix

Aw Mezeiker leedjes en gedichsjes

Maeseck

uit een oud 'zangcahier' van Maria Josefina Paumen te Maaseik
(medegedeeld door Donaat Snijders)

Kent gij aan d'oever van de Maas
het lief stadje Maeseck?

Die plek 't is de geboorteplaats
van Jan en Hubert Van Eyck.

Hun naam hij leeft in alle eeuwen
dank zij hun groot gewrocht,

zij deden schilderkunst herleven
waar men zoo lang naar zocht.

Heil u Van Eyck! Heil u Van Eyck!
Heil groote mannen van Maeseck!

*Beziet dat lachend veld zoo schoon,
dat weelderig wasschend graan.
Wat gij nog ziet dat spant de kroon:
die weiden langs de baan.
Ziet gij die kronkelende beekjes,
dat schoone vergezicht,
die boschjes en die kleine kreekjes
wat u tot vreugde richt.
Niets wat gelijkt, niets wat gelijkt
de weeldevelten van Maeseyck.*

*Kent gij de marktplaats van Maeseyck?
Gij vindt de weerga niet.
Waar gij het standbeeld van Van Eyck
in 't midden pronken ziet.
Ziet gij den vierkant van het marktplein
met linden gansch omzoomd.
Geen plek in België kan zoo schoon zijn
dan die door ons bewoond:
een hemelrijk, een hemelrijk
zoo noemen wij ons lief Maeseyck.*

*Ziet gij die schoone wandeling
der wallen rond de stad?
Zij sluit de stad in eenen kring
als heeft zij vrees gehad,
als vreesde zij gelijk eene moeder
die steeds haar kroost omknelt,
die bidt opdat de Albehoeder
het met geen ziekte kwelt.
God uit uw rijk, God uit uw rijk
bescherm de burgers van Maeseyck.*

*Och lieve stad wat zijt gij schoon,
geen plek die 'k schooner vond.
In mijn gedacht spant gij de kroon,
gij waar mijn wieg op stond.
Ik heb u lief op alle stonden
och stad van u, Van Eyck.
Ik wil uw schoonheid steeds verkonden
Och lieve stad Maeseyck.
Geen plek gelijk, geen plek gelijk
aan uwe pracht, dierbaar Maeseyck.*

Redactie

Jaak Bergers
Martin Boonen
John Golsteyn
Peter Graux
Herman Hendrix
Hubert Heymans
Erik Martens (emblemen en tekeningen)
Pater Sangers
Gerard Segers (cartoons)
Mevrouw Theunissen-Aendekerk
Tony Van Wijck

Medewerkers

Donaat Snijders
Albert Housen
Roger Janssen
Arnoud Latour
Bie Rademaekers
Zr. Hedwig Vandesande
Herman Walschaerts

Abonnementen (of geschenkabonnementen) steeds verkrijgbaar door storting op nr. 001-0678921-94 t.n.v. 'De Maaseikenaar', Verloren Kost 86, 3680 Maaseik, met vermelding: abonnement of geschenkabonnement voor..... (naam + volledig adres).

Benelux: 250.- fr.

Overige landen: 400.- fr.

Ieder auteur blijft verantwoordelijk voor het door hem ingestuurd artikel.

Geen uittreksel, afdruk of overname uit 'De Maaseikenaar' mag geschieden zonder bronvermelding.

Dank voor uw medewerking.

Teksten voor de volgende editie: vóór 1 december.

Verantwoordelijke uitgever:
Tony Van Wijck, Maastrichtersteenweg 11 - 3680 Maaseik (B) — Druk Tonnaer Roermond